

**IVO
POPIĆ**

**Djevoj-
čica
i oblaci**

Lektor
LJUBICA PRČIĆ

Ilustracije
RASTISLAVA KATIĆ
učenica

Crtež korica
LAJOS MATEJKA

STAMPA: IZDAVAČKO-STAMPARSKO PREDUZEĆE „MINERVA”,
SUBOTICA, 31/68

IVO POPIĆ

Djevojčica i oblaci

Snovima drugu,
nostalgiku
Ivi Prčiću
srdajeno, toplo i prijateljski
Ivo Popić

Sub. 7. maja 1968. g.

SUBOTICA

1968.

POTOK

Miša je žurio koračajući pored tate da što prije stigne do mjesta gdje izvire planinski potok. Nije mu smetala ni vrućina, premda se nesnošljivo osjećala svugdje. Jedino su ga ljutile poljske mušice, koje su u rojevima hrabro napadale, sve živo, što im se ispriječilo na putu.

— Kako da ih se odbratim, tata?

— Otkini grančicu sa nekog drveta i s njom maši pred očima, dok se mušice ne izgube — odgovori mu tata.

— Ali, ako ogrebem nos?

— Onda ćeš ga oprati na izvoru.

Miša je shvatio tatinu šalu, ali je sa prvog drveta otkinuo malu grančicu. Sada je već lakše izlazio na kraj s mušicama. Mahao je lijevo, mahao je desno, a mušice su zujale i zujale. Da su mogle, zatvorile bi mu prolaz između dva brežuljka, iza kojih izvire potok. Sigurno bi one to učinile u svojoj osvetoljubivosti da se nisu uplašile buke, koja je dolazila od izvora. Zato okrenuše ledja i odletješe prema jugu.

— Tata, da bacim grančicu?

— Možeš sada, sine.

— Ipak, možda je bolje da je zadržim. Tko će onim zujalicama vjerovati.

— Neboj se, Mišo! Osjetljive su na buku i zimogrozne.

Miša je prišao sasvim blizu tati i viknuo mu na lijevo uho:

— Šta-ka-žeš, ta-ta?

— Da su zi-mo-gro-zne! — odgovori mu on koliko ga je grlo nosilo.

— Pa i ja se više ne znojim! — protrese se Miša.

Onda se njih dvojica uhvatiše za ruke, poskočiše s kamena na kamen i pravo pred dugi mlaz vode, što se rasprskavao, poslije nezgodnog pada s visine.

Miša se zodovoljno smješкао ližući vodene kopljice što su mu skakutale pod nosom. One što su mu padale na uši, ostavljao je na miru. Ali one na trepavicama već nije mogao podnositi. Njih je zamišljao kao poljske mušice, koje mu nisu dale mira umarajući ga zujanjem.

— Eto, Mišo, to je izvor! — reče mu tata.

A Miša zagazi u hladnu vodu i reče:

— Ja sam ga drugačije zamišljao. Nisam očekivao da će biti tako visoko i veoma, veoma pjenušav.

— Baš zato i jeste lijep, Mišo.

— Ali on pada, tata.

— Samo tako i može biti lijep, sine! — opet će tata.
— Zemlja se u svojoj nutrini jednom grohotom smijala, i napukla baš na onom mjestu. Tu su joj potekle suze ra-

dosnice. Da je i htjela, nije ih mogla zadržati. Pogledaj kolikom silinom navaljuju, da što prije ugledaju ovaj svijet! Pogledaj!

— Kako su samo glasne, čuješ li! — poviče Miša.
— Možda su se pokajale?

— Nisu, nisu — utješi ga tata. — Sagni se malo bliže k vodi, Mišo, možda ćeš saznati pravu istinu.

Miša klekne, prisloni uho pod sam vodopad, uspori disanje, kažiprstom podvije drugo uho i ostane u tom položaju, sve dok nije čuo milione kapljica:

— Idemo dalje! Idemo dalje!

— Pa ti si u pravu, tata. Sve mi se čini da sam čuo: „Idemo dalje. Idemo dalje.”

— Dobro si čuo, Mišo, dobro. Odavde se kapljice čvrsto zagrlje i poteku u nepoznatom pravcu.

— Pa to je potok, tata! — uskliknu Miša.

— Okreni se da ga vidiš.

— Kako je bistar! Kako je bistar! — oduševljeno će Miša.

A pošto mu je tata rekao da potok negdje izgleda zelen, negdje žut, negdje plav, Miša potrči klancem kroz kojeg je žurio potok. Zaustavio se na krivini, gdje potok protiče između šiljastih stijena. Tu je sačekao tatu.

— Kako je voda divno zelena, tata!

— To su alge, sine. One su lijene i nerado se pokreću s mjesta. Priljube se čvrsto uz dno potoka i ni makac dalje.

— Neka im bude — promrmlja Miša.

Dalje su išli zajedno. Miša nije mogao odoljeti, a da povremeno ne baci kamenčić u hladnu vodu.

Mjestimično je potok tekao brže. Bućio je iz sve snage.

— Zašto sada žuri, tata?

— Zar ne vidiš da je na ovom dijelu zemlje blaga nizbrdica — odgovori mu tata. — Pa i mi koračamo nešto brže, kao da nas vjetar goni.

— Sjajno! — odvali Miša.

Potokom se voda valja, udara sad o jednu, sad o drugu obalu, pere i sapire kao vješta pralja, vijuga lijevo i desno, potapa drveće i trave, cvili i zapomaže, nosi i tjera, prevrće i sklanja, tvrdoglavo skače i preskače, nemilice

slama i prelama. Reklo bi se da sto lula puši. Nesigurno obara i ruši.

A kad su stigli do prvog vodopada, Miši se učinilo da će potok pobjeći.

— Je li moguće, tata?

— Ne brini, Mišo!

— Ipak potrčimo — reče on.

Tati nije preostalo ništa drugo nego da potrči i on. Pravio se da mu nije lako, ali Miša nije uvažavao njegove riječi. Umjesto toga, uporno je gazio pred njim. A kad su naišla prva stabla smokava i vrba, čije su grane jednim dijelom povijeno mirovale nad stazom, po kojoj se vodila ova trka, Miša je usporio hod. Pažljivo je sklanjao granu po granu, i pazio da ne bi povrijedio lice. Nije mu bilo svejedno, ali drugog izlaza nije bilo. A da se i htio ljutiti, nadjačale bi ga žabe svojim kreketanjem u potoku.

I baš kad se uspravio kod krive vrbe, pred njim se otvorila čistina doline. Svugdje naokolo vinogradi, vinogradi: žuti, zeleni, stasiti, ponositi, stari i mladi.

— Da malo sjednemo, tata.

— Mjesto je baš pogodno za to, sine.

Potok se raširio i umirio. Leži kao da nikada više neće ustati. Ni okom da trepne. Kao da se okamenio. Kao da je veliko prozorsko okno. Potpuno se zatvorio u sebe kao da nikoga više ne vidi i ne čuje.

A Miša znatiželjno upita tatu:

— Zar je ovo isti potok?

— Baš tako, Mišo. Vidiš, on se umorio kao i mi. Zato se sada odmara i skuplja novu snagu — odgovori mu tata.

— Ima i pravo — reče Miša.

— Bolje mjesto za odmor nije mogao izabrati — nastavi tata. — To što se nebo ogleda na njemu ni malo mu ne smeta. Noću ga zabavljaju zvijezde i mjesec, paleći svoje svjećice u krošnjama smokava i vrba, a on protiče dalje, dalje...

— Blago njemu — zadovoljno reče Miša.

Zatim pozove tatu da se okupaju u potoku.

KAJSIJA

U vrtu, pred kućom djevojčice Snježane, rasla je stara kajsija. Roditelji su jednom rekli Snježani da je to najstarija kajsija u selu.

— Tata, da li je naša kajsija nekada bila mala kao ja?
— djevojčica je jednom upitala tatu.

— Baš kao ti, dijete moje. Rodjena je daleko pre tebe u gradskom rasadniku... Neki čovjek je, jednoga dana, pojeo zrelo-slatku kajsiju, a košticu nije htio baciti. Znao je, da bi se ona vremenom osušila grijana suncem. Kasnije bi mogao nagaziti na nju bosonogi dječak i nogu povrijediti. Zato je otišao medju mlade sadnice i zakopao je u zemlju. Koštica je veoma bila zahvalna svom dobročinitelju... Dok je zemlju pokrivao bijeli pokrivač, ona se ugodno osjećala. Svakog dana je postajala sve mekša i mekša, dok napokon — nije pukla. Ovaj pucanj čula je unezvijerena krtica, uplašila se, i glavačke izletjela iz svoje rupe. Zatim je koštica polako nicala, da bi jednoga dana šapnula grumenčiću zemlje: „Raspadni se“! — Grumenčić je to poslušao, a mala kajsija je prvi put ugledala ovaj svijet. „Dobro jutro“! — rekla je tada. „Već je proljeće“! — odgovoriše joj visibabe i ljubičice.

— Pričaj dalje, tatice, — reče Snježana.

— Tu je ostala do slijedećeg proljeća. Onda sam otišao do rasadnika, kupio malu stabljiku, pa je presadio u naš vrt. Trećeg proljeća, kajsija je prvi put cvjetala...

Snježana zaboravi na tatu i hitro otrči na prozor. — Tata, kajsija više ne cvjeta!

— Još joj nije vrijeme, Snježana, — odgovori joj tata. — Tek je nestalo snijega. Kajsijin cvijet je bijele boje kao i snijeg. Da je ranije procvjetala, teško bi ga prepoznala.

— Baš mi je žao — reče djevojčica.

Dani su prolazili. Bližilo se proljeće. Sunce je sve jače peklo. Lice zemlje kitilo se cvijećem i travama. Prve laste stizale su iz južnih krajeva i veselo cvrkutale na žicama.

Tihi povjetarac pirio je sa svih strana. Na svojim krlima je nosio sitnobijelo cvijeće i prosipao ga po krošnjama stabala. Tako je došao i u vrt, gdje je rasla stara kajsija. Povjetarac je znao da Snježana još spava. S toga je sačekao još malo, a onda puhnuo jače i doviknuo djevojčici: „Snježana, ustani! Došlo je vrijeme da kajsija procvjeta”!

I sunce je poranilo toga jutra. Svoje svjetlucave zrake prosulo je po sobi u kojoj je još spavala Snježana. Sunčevi zraci su bili nešto pažljiviji od vjetra. Najprije su nečujno titrali, igrajući se po licu male djevojčice, a onda joj prošaputaše: „Snježana, probudi se! Stara kajsija je sva u bjelini”!

Djevojčica se trgla. Činilo joj se da je neko zove. Protrlja oči, pogleda u pravcu prozora i spazi sunašce, kako joj se smije. To je obradovalo, pa potrči na prozor. — Čekaj, stani! Nemoj pobjeći! — doviknula je suncu, koje se povuklo sa prozora i odsjelo na procvjetalu kajsiju. — Tata, tatice, kajsija je procvjetala!

— Došlo joj je vrijeme, Snježana — odgovori joj tata.

— Baš mi je drago! — zadovoljno potvrdi ona, uživajući u slici cvijeća na granama stare kajsije.

Ali, ja vam neću reći, dragi mali čitaoci, gdje se nalazi taj vrt, jer bi se možda Snježana ljutila na mene.

JESENJE LIŠĆE

Mališan Duško često je navraćao u gradske parkove kao što to čine i ostali mališani. Znamo: tamo se igrao. Pa neka, igraju se i drugi. Pitanje je samo kako se vladao. Valjda dobro. Hm, da li je baš tako? Ako bi zapitali njegove drugove, oni bi sigurno odgovorili: „Dobro”. Ali ko bi znao, da li bi tako odgovorili i ostali mališani, koji su Duška vidjali u parkovima? Bi-ne-bi, bi-ne bi... Ma kuda bi mi stigli, nagadjujući ovo ili ono, a nismo ni upitali mališana, šta ga vuče u gradske parkove. Ali kako da ga pitamo?

— Ne tako, čika Milane, — reći će mi pionir Smiljan.

— Pa, dobro, šta onda da radimo?

— Kako, ne znate? — opet će Smiljan. — Podjimo svi zajedno u najveći park i tamo ćemo, siguran sam, naći Duška!

Šta mi je poslije toga preostalo, nego da krenem skupa sa mališanima.

Tek što stigismo, ugledasmo Duška. Sada možete zamisliti kako smo bili srećni. Jedino smo primijetili da je pionir Smiljan, nekako-neraspoložen. Ja, kao najstariji, odlučio sam da ga upitam za uzrok, ali to nije bilo potrebno. Smiljan mi je sam rekao:

— Čika Milane, zar ne vidite Duška kako je tužan?

Ovo već nismo mogli povjerovati Smiljanu. Istina, Duško je bio usamljen i prolaznicima se moglo učiniti da je Smiljan u pravu. Sjedio je na klupi. U rukama je držao grančicu sa požutjelim lišćem. Pogled mu se zadržavao čas na grančici, čas na krošnjama visokih platana, vrba, jablanova i hrastova. Izgledao nam je kao pravi mali zanesenjak. Sada sam se već i ja pomalo zamislio, jer mi se činilo da je Smiljan u pravu. Pogledao sam bolje, očekujući da ću,

ipak, pored njega ugledati loptu ili koju drugu igračku. Uzalud je to bilo.

Mališan je sjedio, a da pored sebe nije zbilja imao ni loptu ni druge igračke.

Kako to, pomislio sam. Zar je moguće da Duško nije rođen za igračke?

Napetost je zavládala medju mališanima. Svi su očekivali od mene da nešto kažem o Dušku, ali priznajem, nisam bio u stanju. Djeca su i dalje navaljivala, vukla me za rukave, a bilo je i takvih koji su me vukli za pantalone.

— Čika Milane, vi nam morate nešto reći o Dušku, — energično će pionir Bucó, plavokosi dječak koji me baš toga trenutka jače povukao za lijevu nogavicu pantalona.

— Duško se ranije medju nama uvijek isticao u igri, a sada kao da se želi sasvim ostaviti nje. To mu već nećemo dozvoliti! — reče brzopleti Novica.

— Ja znam šta je Dušku! — uskliknu Smiljan.

— Govori, govori! — prihvatiše ostali.

— Duško je sigurno nešto skrivio mami. Kasnije ga bilo stid i bilo mu žao, pa se sada kaje! — odgovori Smiljan.

— To je nemoguće! — opet će pionir Bucó. — Ako ga je već stid, čemu se pojavljuje u parku?

Složili smo se da se stid ne može sakriti, jer bi se lijepio za požutjelo lišće. Prolaznici, koji bi tu prošli, lako bi primijetili rumenilo na palom lišću, pa tako iznenadjeni, okretali glave dok ne bi ugledali Duška. Sasvim je sigurno da bi on ubrzo nestao i otrčao do mame da je moli za oproštaj. Ne, ne. Nije u pitanju to. Jer, eto, Duško je tu, u parku pred nama. On mirno i dalje sjedi, a mi i neprimjećujemo rumenilo na njegovom licu. Pa njega nije ni bilo.

Znatiželja djece, okupljene oko mene, dostizala je već svoj vrhunac. Znajući da je tako, odlučio sam da se približimo malom zanesenjaku.

— Samo da se ne uplaši, — rekao sam.

— Neće, čika Milane! — uvjeravao me Smiljan. — Ja ću ga prvi pozvati.

Složili smo se da tako bude. I pošli smo, da bi smo čuli šta će nam napokon mališan reći. Ali čik!

Sa staroga platana, koji je rastao u blizini klupe, na kojoj je Duško sjedio, baš tada je otpao jedan veliki list.

Duško ni časa nije čekao. Potrčao je pod platanovu krošnju i živahno se sagnuo da dohvati list.

— Duško, Duško, pričekaj! — odjeknuo je Smiljanov glas.

Mališan se trgnuo, okrenuo i nasmijao. Potom je dohvatio list, pa radostan, što će sada sa svojim vršnjacima nastaviti ovu zanimljivu igru, potrčao k nama.

— Pogledajte, kako je divan jesenji list! — reče.

— Zaista! — veselo prihvatiše djeca oko mene.

— Čujte, danas sam izmislio novu igru — otpoče i ne sluteći da mi baš i dolazimo kako bismo saznali zbog čega je on tu. — Odlučio sam da je nazovem: „Jesenje lišće”.

I tako sva djeca zavolješe ovu zanimljivu igru. Dovoljno je bilo: upoznati jesen i posmatrati kako žuti, crveni i opada lišće jesenje. Zato je jesen bojama pozdravljala lišće. Ko to nije znao, neka požuri u ovaj park. Tamo će čuti, kako lagano šapuće lišće, a Duško i njegovi drugovi, uživaju u divnoj slici jeseni. I stalno ponavljaju: „Kako je krasno! Kako je divno”!

Opet ponavljam — požurite!

Eno, baš sada, u gustoj krošnji stoljetnog hrasta otvara se nebo. Da vam je neko ovo rekao jučer, teško da biste mu povjerovali. A danas možete. To je zato što se sunašce umorilo i neće više da se skriva od ljudi. Čitavo ljeto je sjedilo na vrhovima stabala i tražilo mališane, pod gustim naslagama zelenog lišća. A premoreno je i lišće. Znojilo se iz dana u dan. Naporno mu je bilo. Od velike žedji, osušilo mu se grlo i vratovi otančашe.

Zar nije Duško u pravu što sada želi reći svojim drugovima?

— Djeco, zar vam se ne čini da je jesenje lišće bolešno i umorno? Pogledajte kako su mnogi listovi smježurani!

Pogledaše, pa potrčaše do oblišnjeg jablana, sa čijih grana vijugavo padahu četiri raznobojna lista.

— Duško je u pravu! — reče Buce. — Ovaj žutocrveni listić je vruć, kao da ima povišenu temperaturu!

Može biti da je i tako.

— Baš je divno! — čujte, kako šušteći, tiho šapuću listovi. — Vrijeme je da se i mi odmorimo. Dugo je bilo nepomično stajati, a nikada da se maknemo svojim noga-

ma. Prenaporno smo živjeli. Gazilo nas sunce, progonio vjetar. A grane nam, opet, nikada mira nisu davale. „Dišite, dišite”, po cijeli dan smo slušali . . .”

Jeste da je jesenje lišće umorno, žuto, smeđe. Kažem, strah me i pomisliti na to.

Jadni Duško i njegovi drugovi. Ni malo se nisu obrađovali vjetru, koji je sišao sa visokih gradskih krovova i ne pitajući da li je slobodno.

— Odlazi vjetre, odlazi! — dovikuju mu djeca i kapama mašu, tjerajući ga. — Jesenje lišće bi mirno spavalo na travi. Iš, iš, iš . . . Zar ti nije žao!

Uzalud su djeca mahala, molila i zapomagala. Vjetar je dočuo da je stigla jesen, vidio da je sunašce nešto zažmurilo, pa se kao od šale napravio lud. I eno ga sada vitla, kovitla, raznosi i nosi . . .

— Lako je vjetre tako! — povikaše mališani, nemoćni — da ma šta učine. — Jesenji listići su laki, siroti i bos!

Više mu ništa nisu htjeli reći, već svoje prozeble glave, pokriše kapama.

Bližila se noć. Duško i drugovi odoše svojim kućama. U rukama su ponijeli mnogo jesenjih listova. Te iste jesenje noći dok je nad gradskim parkom tiho pljuštala kiša i vodene kapljice, kao srebrne iskrice, skakutale po palom jesenjem lišću — mališani su stalno ponavljali:

„Kako je krasno! Kako je divno”!

JOVICA JE PRIZNAO GREŠKU

Obojici mališana, tada je bilo po pet godina. Već prvoga dana, njihova poznanstva, jedan drugom, pokazaše svoje igračke. Tako se dalo naslutiti da će postati dobri drugovi. Jovica je Stevici poklonio svoj mali auto, a Stevica Jovici mali čamac.

„Jovica i Stevica — kao da su braća. Uživanje je gledati ih kako se lijepo slažu”, — govorila bi nastojnica Stana.

Dani su prolazili, a njihovo prijateljstvo je sve više raslo.

Podjoše zajedno i u zabavište. Objesili bi svoje torbice preko ramena, uhvatili se za ruke i tako odlazili od kuće i vraćali se . . .

Dvije godine, koliko su proveli u zabavištu, prohujale su im kao san.

I u školu zajedno podjoše. Učiteljica, kao da je pogadjala njihove želje, reče jednog dana:

— Vas dvojica ćete zajedno sjediti u klupi!

Učenje je dobro išlo dvojici malih drugova. To se ponavljalo iz godine u godinu. Sigurno je, da će tako biti i te školske godine.

Dok su pohađali prvi razred, Jovica je često izostajao iz škole zbog bolesti. Ali njega nije zaboravljao Stevica. Prenosio mu je svakoga dana sve što su učili u školi. I lijepo je od njega što je to činio. Uostalom, to treba da čine i druga djeca.

„Bravo, Stevice, ti si pravi mali drugar”, — govorio bi mu Jovičin tata.

A Jovica? Da li je i on uvijek bio takav?

U proljeće iznenada se razbolio Stevica. U krevetu je ostao punih deset dana. Jovica je bio kod njega prvoga dana, a potom zaboravio da mu leži bolesni drug. Više ga nije posjećivao... Niti se sjetio da poslije škole obidje Stevicu.

— Nemam vremena! Idem u gradski park, tamo će biti mnogo djece!

— Ali, Jovice, pa ti nisi...

— Kasnije, kad se vratim... Doviđenja, mama!

Bat njegovih koraka dopirao je do sobe u kojoj je ležao Stevica. „Opet neće doći“, prošaputao bi Stevica. Zatim bi dugo razmišljao o Jovici.

Onoga dana kada se Stevica podigao iz kreveta, učiteljica je djacima pričala o drugarstvu među djecom. Jovica je pažljivo slušao. Govorila je o dječaku, koji je pomagao drugu da popravi ocjene.

— Druga nikada ne smijemo zaboravljati. Dobar drug je onaj koji je pažljiv prema svom drugu... — objašnjavala je učiteljica.

Jovica je jedva sačekao kraj časa. Malo je nedostajalo pa da zaplače. Na putu od škole do kuće stalno je razmišljao o tome. Odlučio je da ode do Stevice i prizna svoju grešku.

— Kuda ćeš, Jovice? — upitala ga je mama.

— Idem kod Stevice, mama! — odgovorio je.

— Oprosti, Stevice, — otpočeo je tužnim glasom. — Ja nisam bio pažljiv prema tebi. Vjeruj mi, to se više nikad neće ponoviti.

Stevici je ovo bilo prijatno čuti. Bio je srećan i onako uzbudjen, zagrlio je svog druga. Bio je siguran, da se ovo zaista, nikada više neće ponoviti.

I tako je bilo.

MAČAK RIBOLOVAC

Uz samu obalu mora smjestilo se malo selo. Nalik je na većinu sela u dalmatinskom primorju. Iznad krovova kuća, kao planinski orlovi, dižu se krošnje visokih borova. Palme, oleandari, tamarisi i drugo drveće južnih krajeva, uljepšavaju izgled, ovog pitomog primorskog sela.

U moru, ispred sela, već nekoliko stoljeća, kao pečurka, stoji starodrevna trdjava. Ona uporno prkosi vjetrovima i štiti selo od naleta podivljalih, pjenušavih valova.

Zapadno od tvrđave, roditelji mališana Živka, sagrađiše novu kuću. Ispred nje široka pjeskovita plaža, koja je odvaja od mora. Otkako su se doselili u ovaj kraj, Živko je najveći dio slobodnog vremena, provodio na pjesku, igrajući se.

Jednoga dana u kući zavlada veliko veselje. Nije teško pogoditi da se najviše veselio Živko. Toga dana komšinica, starica Mara, donijela im je malo mače.

— Velika vam hvala, kuma Maro! — dočekala je riječima Živkova mama. — Pravo da vam kažem radujem se poklonu. Kažu: da kuća bez mačke nije puna, a miševi, vjerujem, da će ubrzo početi stizati radi „ljetovanja” i u našu kuću.

Razgovor se odmah poveo oko odgoja maloga mačeta.

— To će biti zlatni mačak. I majka mu je vješt lovac! — hvalila ga je starica Mara.

— Koliko je staro ovo mače? — upita Živko, dok se zadovoljno ljuljuškao u svojoj naslonjači.

— Tri mjeseca, čedo moje — odgovori starica. — Za svoje vrijeme dosta je napredno. Da li ti se svidja?

— Jeste, kako da ne! — veselo će Živko. Zatim ga uze u naručje, pomiluje, te mu zapjeva:

Ti si moje malo mače
šareno i bijelo,
budi dobar,
a ja isto
nek' zna cijelo selo.

Oj, mačore, mačoriću,
prijatelju, moj maleni,
oj mačore, novi druže,
dlaka ti se sva šareni.

Soba se orila od smijeha, dok se mačor prevrtao i bacao po podu. Naročito se svima dopala vještina kojom je mljacnuo jednu muhu. Omastivši brk, zadovoljno je sjeo oblizujući se.

Poslije podne se vratio kući i Živkov tata.

— Tata, dobili smo malo mače! — odmah će mališan.

— Malo mače? — iznenadio se tata.

Živko mu je potanko ispričao, kako je mačor stigao u njihovu kuću.

Te noći mačor je spavao na starom jastučetu u kuhinji. Kasnije su mu domaćini, jastuče stavili u jedno sanduče, tako je dobio stalno mjesto boravka.

Što su dani više odmicali, mačor se sve više privikavao na novi dom. Vremenom se počeo ponašati kao domaći u ovoj kući. Ubrzo je navikao na Živka. Tako njih dvojica postadoše dobri prijatelji.

Živko je dugo razmišljao, kako da zove svoga mačora.

Mačor, već poodrastao, isticao se visokim nogama. Trbuh mu okrugao kao lopta, glava simpatično velika sa zelenim, vragoljastim očima. Dlaka mu je bila mekana kao u domaćeg zeca. Po čitavom tijelu, nosio je šarene mrlje. Bilo ih je žute, smeđe i crne boje.

— Ha! Znam kako ću ga zvati! — jednom će mami.

— Da čujem — prihvati ona.

— Mačak Krpan! — pobjedonosno odgovori Živko.

— Pa to mu i odgovara — prihvati mama. — Inače izgleda kao da je sav našiven sitnim krpicama.

Za to vrijeme mačak je mirno sjedio u prozoru. Pogledom je zurio u svoga prijatelja, kao da je shvatao da se

nešto o njemu radi. Počeo je i da prede. Napokon je zaspao.

Prošlo je već šest mjeseci od onoga dana kada je Živko svoga mačora nazvao Krpanom. To više nije bio onaj nekadašnji sićušni, vragoljasti mačor, već mačak od brkova do repa. Za njega su već dobro znale sve mačke u komšiluku.

— Znae, Krpan je toliko hrabar da ga se sve mačke pleše — hvalio bi ga Živko pred drugom djecom.

Uz Živka, mačak je vremenom zavolio more. Otakako je poodrastao, postavši slobodniji, češće bi izlazio pred kuću da se sunča i naigra na pjeskovitoj plaži. Uživao je, poslije skoka za leptirićem ili mušicom, da se valja po ugrijanom pijesku kao grudva snijega. Tako je počeo upoznavati i ribe. Skočio bi na šiljasti kamen iznad mora, i znatiželjno posmatrao život u moru. Pratio bi budnim okom praćakanje riba i čudio se kako vješto obilaze kamenje i morsku travu. Jednom je doživio i malu nezgodu gledajući ribe. Evo kako je to bilo. Iza njegovih dlakavih ledja naišao je stari ribar Dunko. Očito je htio da se malo našali s njim, te baci kamenčić u more. Brkajlija mačak se toliko uplašio da je glavačke pao u more. Tako se pošteno i okupao. Zatim je odmaglio kući, kao da mu je u svakoj nozi radilo po sto automobilskih motora.

— Šta ti je, Krpane? — iznenadio se Živko. — Pa ti si sav moka! . . .

Mačak se sav tresao, bacajući sa sebe sjajne, morske kapljice, koje su se naslagale po njegovoj dlaci, kao ljske na ribama. Iako uplašen, godilo mu je milovanje Živkove ruke. Nemoćan, da bilo što odgovori Živku, tužno je žmirkao svojim zelenim očima.

I pored preživjele nezgode, mačak nije prestao izlaziti na obalu.

— Ne idi, Krpane, bez mene. Jednom ćeš nastradati, a možda i gore proći nego onaj put! — upozoravao bi ga Živko.

Prolazili su dani nekad kraći, a nekad duži, a mačak je već dobro upoznao more. Odlučio se i na ribarenje. Htio je da se oproba i u ovoj vještini. Vjerovao je u uspjeh, jer se stalno oblizivao, oblizivao . . . Umjesto štuca-

nja uporno je mljackao, mljackao . . . I dok su ostali seoski mačori čekali miševe, vrebali guštere, on se sasvim posvetio ribama. Zapazio je da se ribice, naročito sitnije, zavlauče pod kamenje u plićacima, a prilikom povlačenja mora, oseke, ostaju na suhu. Onda je bilo dovoljno šapom pokrenuti kamen-dva, i bez pola muke omastiti brk.

— Šta je s tvojim Krpanom, Živko? Miševi se nekako mnogo rasturili po kući! — ozbiljno će tata Živku.

— Meni izgleda da on nije kao druga mačija stvarjenja. Što ide stariji, sve se manje interesuje za miševe. Prosto sam ljuta na njega! — povišenim tonom prihvati i mama.

Živko je šuteći dovršavao ručak. Znao je da mačak često napušta kuću. S toga nije ni pokušao da ga opravdava pred roditeljima. Mislio je jedino: kako da ga opet učini solidnim lovcem na miševe. Činilo mu se da bi ga onoga momenta najsladje pošteno išibao za sve što mora podnositi, radi njegovih mačijih nevaljalština.

A onda, kao grom iz vedra neba, dostojanstveno, po ugledu na sva otmenija mjaukala, na vratima se pojavio mačak. Medju zubima je imao crveno-zelenu ribicu.

— Krpane. Krpane! — povika Živko. — A miševi, nesretniče jedan ?

Mačak se ovome nije nadao. Preplašen i zbunjen ispusti plijen. Kao ukopan je stao i pokajnički zurio u Živka slušajući njegove oštre riječi prijekora.

Od tada ribice slobodno žive u morskom plićaku.

DJEVOJČICA I OBLACI

Vesni je jednoga dana rekla mama:

— Slušaj, dijete moje, potrebno je da malo čitaš. Uzmi tvoju čitanku, izidji na balkon, sjedi i tamo uči . . .

— Hoću, mama. Danas sam baš raspoložena za čitanje — veselo odgovori ona.

Vesna je bila poslušna djevojčica. Takva se pokazala i ovoga puta. Odmah je otrčala u kuhinju, uzela čitanku i izišla na balkon. Tu se ona najprijetnije osjećala za vrijeme toplih dana.

Na balkonu naslonjač, a ona pravo u njega. Otvorila je svoju čitanku i marljivo počela da čita pričicu: „Gazda jež i njegov sluga puž”. Pričicu je pročitala nekoliko puta. Smijala se vragolijama maloga puža i divila njegovoj dovitljivosti i hrabrosti. Oduševljavala se i „majstorijama” staroga ježa. Ipak, najviše smijeha je bilo onda, kada bi došla do mjesta gdje se u pričici govori; kako je puž prevario ježa prilikom njihove velike trke pod krošnjom stare smokve. Tada bi od veselja tapšala rukama i tapkala nogama. Izgledala je kao neki vatreni fudbalski navijač ili oduševljeni gledalac u bioskopu.

Sunce se počelo spuštati, pripremajući se za počinak. Vesni se činilo da svojim zracima šara po oblacima, koji su se nadvili iznad obližnjih brežuljaka. To su bili raznobojni oblaci: crni, crveni, žuti, plavičasti, bijeli i smeđji. Izgledali su dobroćudni i nisu ovoga popodneva prijetili kišom.

Djevojčica je, zaključivši da je pričicu dobro naučila, položila svoju čitanku pored sebe. Sada se sasvim zavalila u naslonjač i počela sa divljenjem posmatrati nebo. Pogled joj je, ipak, najviše letio ka oblacima. Gledajući

ih, diveći se šarenilu boja, u njoj se počela javljati misao o tome kako bi to bilo interesantno, otrčati na brežuljak i dotaći oblak . . . —” Povukla bih najprije crvenog, pa žutog, a zatim i bijelog. Možda bih uspjela i plavičastog”! — prošaputala je i zaspala.

Kuc, kuc. Cuk, cuk, pa, evo i sna. Došao je kao poručen.

Pošto je izišla na balkon, njenu pažnju su odmah privukli šareni oblaci. — „Što da čitam kad je ljepša igra! Ne, neću! Polako ću se izvući iz kuće i otrčati na brežuljak. Hvataću rukama jedan po jedan oblak i s njima razgovarati. To će biti divna igra! Mami ću reći, pošto se vratim, da sam dosta čitala. Al' će to biti zanimljivo”! — pomislila je.

Evo je već prolazi selom. Žuri, al' žuri, jer želji se ne može odoljeti. Eno je, već i trči u pravcu brežuljka. To je potrajalo jedno vrijeme. Pa razumljivo, zamorila se. Što se više približavala vrhovima brežuljka, hod joj je postajao sve sporiji i sporiji. Usput je nabrala poljskog cvijeća, u želji da ga daruje oblacima. — „Možda su željni mirisnog cvijeća”! — pomislila je.

Konačno je stigla i na vrhove brežuljka. Činilo joj se da se oblaci drže rukama jedan za drugog. Jedan je više, pokrivač vrhove brežuljka, drugi se više spustio u dolinu, a treći je lebdio iznad brežuljka kao da pleše prolječni valcer. „Kojem ću prije prići!“ — rekla je za sebe. „Pokušaću prvo dohvatiti onoga u dolini“. A to je bio žuti oblak.

— Oblače dragi, dodji mi bliže! Želim da te dotaknem rukama! — uskliknula je žutom oblaku.

— To nikako, djevojčice. Nisi zaslužila taj dar. Dodji drugi put, kada ispuniš obećanje koje si dala mami! — poruči joj žuti oblak. Zatim se namrgodio i podigao k nebu.

Djevojčica se rastužila i potrčala dalje. Nikako nije mogla da se sjeti, koje obećanje nije ispunila. Približila se oblaku na vrhu brežuljka. To je bio plavičasti oblak.

— Oblače dragi, dodji mi bliže! Želim da te dotaknem svojim ručicama!

— To nikako, djevojčice. Nisi zaslužila taj dar. Dodji drugi put, kada ispuniš obećanje koje si dala mami! — odvrati joj plavičasti oblačak. Onda se podrugljivo nasmijsao i spustio u dolinu, gdje je maloprije bio žuti oblak.

Opet se rastužila sirotica. Za trenutak je stala, ali uzalud. Potom je otrčala oblaku što je lebdio, kao da pleše prolječni valcer. To je bio crveni oblak. Činilo joj se da će kod ovoga imati sreće.

— Oblače crveni, dodji mi bliže! Lijepo plešeš, i ja ću s tobom.

— Taman posla, djevojčice. Nisi zaslužila taj dar. Ja ću i dalje plesati, ali k tebi neću doći. Dodji drugi put, ali nezaboravi na obećanje koje si svojoj mami dala! — glasno promrmlja crveni oblak. Tek što ovo reče, zapleše kao lud namigujući Vesni. I tako hopa-cupa, hopa-cupa, nesta iza planinske vrleti.

Tužna Vesna je pokušala otrčati ostalim oblacima, ali se ubrzo uvjerila da su svi nestajali za crvenim oblakom. Tamo ih je privlačio njegov prolječni valcer. Skrhana od tuge sjela je na jedan kamen. Razmišljala je o obećanju kojeg nije ispunila. I tako, razmišljajući, primijeti sunce kako joj se smije, naslonjeno bradom na vrh stjenovitog brežuljka.

— Sunašce drago, ti si možda bolje od svih oblaka.

Dodji mi bliže. Htjela bih te dodirnuti svojim ručicama!
— tužno će ona.

— To ne mogu, djevojčice. I neću! Dodji drugi put, jer sada nemam vremena. Žurim na počinak. Vрати se brzo kući, uzmi tvoju čitanku i dobro nauči štivo. Obećanje koje si dala mami, moraš ispuniti — odbrusi joj sunce i zijevajući nastavi put.

— Obećavam ti, sunašce, hoću! Hvala ti što si mi pomoglo da se sjetim neispunjenog obećanja! — pobjedonosno će Vesna, mašući mu maramicom u znak pozdrava. Zatim se žurno uputila kući.

Da li je još nešto Vesna doživjela u snu, nije nam poznato. Znamo samo da je bila srećna kada se uvjerila da je to sve bio samo san. Zato je još jednom pročitala onu pričicu, pa vesela i nasmijana otrčala mami.

— Mamice, dosta sam čitala i dobro naučila pričicu: „Gazda jež i njegov sluga puž”. — Ala je to zanimljiva pričica!

A mama je bila ponosna na nju.

PROLJETNA IGRA

Cvjetna kiša sipi

I

Smješka se zimskom snu

Zavodnica snjegova.

U gori

Simfonija zori

Na planini

Kamen diše

I

Ori se više,

Više.

Svatovske haljine

Livade obukle

Zemlji grudi

Zrele

Pukle.

Kiša sipi

Zlato kipi:

Na sve strane

Novi cvijetak bane.

KURIR BUVA

Bio je lijep avgustovski dan. Na poljani između vrhova brda, iznad ceste Knin — Bihać, odmarao se okupljen partizanski bataljon.

Pod krošnjom staroga lješnjaka ležao je kurir prve čete. Njega su svi u bataljonu u šali zvali — Buva. Taj nadimak je dobio odmah po dolasku u partizane, krajem 1942. godine.

Bio je to dobar dječak. Malen, ali hitar, ostavljao je utisak nemirne buve, što je više nego sigurno da su ga zbog toga i drugovi prozvali — kurir Buva. On se nije ljutio zbog toga, čak i sam se smijao tom nadimku...

Ležeći, glavu je naslonio na lijevu ruku i nervozno grickao lješnikov listić. Vrijeme mu je sporo odmicalo, kao i uvijek pred neki borbeni zadatak. Bio je nekako zamišljen. Ko ga nije poznao, pomislio bi, možda, da se uplašio ili... Ali, ne. Ni govora o tome. Pa on je bio hrabar i odlučan dječak — pravi partizanski borac. Mislio je, ovoga puta, na staru i neostvarenu želju koju je često ponavljao drugovima: „Eto, u partizanima sam već skoro dvije godine, a još nisam doživio da moj bataljon posjeduje svoj top. Ne mora to biti baš onaj veliki top, može biti i neki manji — samo da ga jednom već imamo...”

Tek što je sunce nestalo iza horizonta, poljanom je počeo piriti lagani povetarac. Na noć se dugo nije čekalo. Ona je nečujno obavila borbu i poljanu. — Evo nam našega saveznika! — uskliknuo je kurir. — Imaš pravo, Buva, — odmah je prihvatio drug do njega. — Da nam nije noći, bogami, ne bi stvari išle baš najlakše...

U trenutku kada su se na nebu javljale prve zvijezde, među borbe se pojavio i komandant bataljona. Sada je

već svima bilo jasno da će uskoro bataljon krenuti na svoj zadatak.

Noć je svugdje pala. Bataljon je krenuo. Kolona je odmicala ostavljajući poljanu u tihoj noći. Kurir Buva je išao ukorak sa komandantom na čelu kolone. Desnom rukom je pridržavao pušku, dok je lijevom slobodno mahao. Navikao je on na komandanta, jer mu ovo nije prvi put da s njim korača na čelu bataljona. Misao na top i mogućnost da se do njega dodje, možda baš u ovoj akciji, nije ga napuštala. U jednom trenutku je ovu misao čak i glasno izgovorio, što je komandantu dalo povoda da se malo našali s njim:

— Što ti reče, Buva? . . . A . . . da, ako se ne varam, kao da si u snu pomenuo top, zar ne? — nasmija se on.

Dječaku nije bilo svejedno. Ne toliko zbog šale na njegov račun, koliko zbog pomisli da će komandant ostati u uvjerenju da je on zaista spavao u pokretu. A on je partizanski kurir . . . — Oprostite, družo komandante! — posidjeno odgovori Buva. Zatim ispriča komandantu šta mu se zaista desilo. Htio je još nešto reći, ali se pred njima ukaza cesta, koja se vijugavo protezala u podnožju brda.

Borci u frontalnom rasporedu zauzeše položaj uz cestu. Njom će uskoro proći neprijateljski kamioni. Tišinu noći povremeno je prekidala kukavica. Vrijeme je polako odmicalo. Svaki trenutak izgledao je dug kao vječnost . . .

U daljini su se primjećivali odbljesci svijetla. Čula se i buka motora.

— Evo ih, dolaze! — prošaputao je kurir Buva.

Kamion jedan, dva, tri . . . Paljba je otvorena iz svih oružja Bombe su praskale po kamionima. Izgledalo je da je nestalo noći. Za kratko vrijeme, desetak kamiona gorilo je. Svjetlost vatre je obasjavala polje prostrto pred selom Velika Popina u Lici.

Dok su borci na desnom krilu izvlačili hranu i ratni materijal iz kamiona, dotrčao je zadihan kurir Buva do komandanta. — Družo komandante, — otpočeo je glasom, koji je od velikog uzbuđenja podrhtavao. — Zarobili smo jedan top! I granata imamo za njega!

Komandant, očito iznenadjen plijenom, žurno se uputio na lijevo krilo gdje se nalazila prva četa.

— Drugovi, top nećemo uništiti! On nam je potreban!
Jedna želja ostvarena je u ljetnjoj noći...
Idućeg proljeća kurir Buva postao je pomoćnik ni-
šandžije na topu.

KAŠIKA

Branko i Lovro poznavali su se još od onih dana, dok su, igrajući se na morskom vrućem žalu, za brod govorili „blod”, za ribu „biba”, za igračku „iglacka”. Bili dobri drugovi i, eto, sudbina je htjela da se u uslovima partizanskog ratovanja nadju na istom putu. Ali, to više nisu bili trogodišnjaci, četvorogodišnjaci... Sada su to hitri, odlučni dječaci, valjda nešto od po 13 godina.

Prvih dana u partizanima našli su se pred jednom nevoljom; Lovro je imao kašiku za jelo, a njegov drug, taj važan rekvizit, nije posjedovao. A bogme, to nije bila mala stvar, jer iako bogata hrana nije bila baš mnogo naklonjena partizanima, ipak je kašika bila uvijek dobrodošla.

Branko je neprekidno lupao glavu kako da što prije riješi ovaj problem.

— Vukamu, sasvim obična stvar, sitnica, a ja se oko nje toliko zabrinuo — govorio je ponekad samom sebi, poluglasno, pazeći da ga neko od drugova ne bi čuo, jer je znao da bi u tom slučaju za čas smislili neku šalu, na račun njega i njegove kašike. Ponekad je i samom sebi priznavao da mu baš nije svejedno. Eto, već nekoliko dana stalno mora da posuđuje kašiku i da moli sad ovoga, sad onoga, zbog nekoliko kriški krompira, koje su plivale po toploj čorbastoj vodi, ili rijetkoj zobenoj kaši.

Jednog dana, dok su ostali ručali u malom borovom šumarku, Branko je pomalo ljut sjedio na jednom kamenu, nestrpljivo očekujući da se dočepa nečije kašike. Svaki trenutak za njega je značio vječnost. Nervozno je grickao komadić drveta, bacajući povremeno pogled ka suncu, čiji su se zraci probijali kroz gusto granje borova.

Iznenada pred njim se pojavi Lovro, koji se upravo tog trenutka vratio iz patrole sa dvojicom starijih drugova iz čete.

— Zdravo Branko! — pozdravi ga došljak skidajući pušku sa ramena.

— I tebi zdravo! — neraspoloženo odgovori Branko.

Lovro odmah primijeti da mu drug nije dobro raspoložen.

— Šta je s tobom Branko? Da ti se nije što dogodilo? Ili si možda nešto ljut na mene? Hajde, reci mi...

— Ama vukamu, Lovro, nije mi se ništa dogodilo, nisam ni ljut na tebe. Ljut sam na samog sebe. A zbog čega, to nije teško pogoditi... Radi kašike, vuk je odnio!

— Tako dakle! — kroz smijeh razdragano kliknu Lovro. On se radovao što se njegovom drugu zaista nije ništa dogodilo, ali već i sama pomisao na kašiku, gonila ga je na smijeh. — Izvini Branko — nastavi on — što se smijem, ali vjeruj, moram. Ti si napravio pravu tragediju od tvoje kašike. E dobro... Kad je već tako, imam jednu ideju kako ćemo riješiti tvoje brige.

— Ma šta kažeš? — prekide ga Branko, čije se lice odjednom razvedri, a usne počеше podrhtavati od osmjeha koji počē da raste na licu.

— Eto, slušaj me. Znaš, mi smo uvijek bili dobri drugovi. Danas, iako još djeca, ratujemo, a tu nam je drugarstvo još potrebnije. Zato sam odlučio: da nas dvojica, nad ovom kašikom uspostavimo „kolektivnu upravu”. Dakle, čuj me, mi najavljujemo smrt privatnoj svojini nad ovom kašikom! — zaključī Lovro vadeći je iz gornjeg džepa svoje bluze.

— E, baš ti hvala Lovro. Vidi se da se dobro razumiješ u politička pitanja kada tako lako rješavaš probleme privatne i kolektivne svojine, kao da si neki stari revolucionar sa dugim crnim brkovima. — Onda Branko ustade sa kamena, priđe svom drugu, zagrlī ga snažno. Na kraju se obojica slatko nasmijaše. I ko zna koliko bi trajao njihov smijeh da se ne umiješa glas starog kuhara.

— Drugovi! Ko još nije dobio ručak? Požurite, moram oprati kazane.

Na poziv kuhara dva dječaka se uputiše u pravcu crnog kazana. Nakon nekoliko časaka, već su zajednički sje-

dili časkajući o tome, kako prviput ručaju u kolektivnoj atmosferi.

Poslije ručka oni su se dogovorili da će kašikom jedan dan Branko jesti prvi, a drugi dan Lovro. I tako redom dok Branko ne nabavi kašiku. A u slučaju da neko od njih podje na položaj, taj će ponijeti kašiku, jer će se onaj koji ostane, lakše provući bez nje.

Svoje boračke dužnosti Branko i Lovro su obavljali na položajima ispod starodrevne tvrđave na Klisu, nedaleko od Splita. Preko dana glava se nije mogla podići od učestalih bombardovanja njemačkih „štuka”, a preko noći su neprekidno vršeni napadi na tvrđavu. Tako su se njih dvojica ubrzo svikli ratovanju i životu u ratu. Ipak, kašika je i dalje zauzimala ne malo mjesto u njihovom svakodnevnom partizanskom životu.

Septembarsko sunce je tog dana peklo svom jačinom. Njegovi zraci su titrali po stijenama Mosora, dok se lagani povjetarac, koji je dopirao iz kaštelanskog zaljeva, probijao kotlinom vrh starog Solina. I dok su uživali u ovom prizoru, njih pozovu u komandu čete.

— Vas dvojica sa kuharom Markom — reče komandir čete, dugonosi junačina — prebacit ćete na dvije mazge sljedovanje konzervi i kruha drugovima na položaju iznad tvornice cementa u Solinu. Budite obazrivi, naročito na opasnosti iz vazduha. Znam, dječaci ste još, ali se čovjek može osloniti na vas... Bez obzira na sve, sljedovanje mora stići na određeno mjesto.

Pošto potvrdiše da im je zadatak jasan i da će ga izvršiti, njih dvojica se uputiše u pravcu kuhinje gde ih je već čekao Marko, šaljivčina od glasa, sa natovarenim mazgama.

Dok su mazge stajale u hladovini pod krošnjom stare masline, nervozno kopajući kopitima po tvrdoj zemlji, kao da su bile željne putovanja, Marko je stajao naslonjen uz deblo i pušio malu lulu. Pogled mu je lutao ka vrhovima Kozjaka gdje su preko cijelog dana poput orlova letile „štuke”.

— Zdravo, družo Marko! — rekoše mu obojica.

— Zdravo, drugovi pioniri! — odgovori Marko iz jednog gustog oblaka dima koji mu je skrivao gotovo čitavu glavu. — Baš sam se čudio što vas tako dugo nema.

Glavno je da ste stigli. Dakle, možemo krenuti. Ti Lovro vodi onu veću mazgu, a ti Branko ovu manju. Ja ću ići naprijed i pronalaziti najpogodnije staze da mazgama bude lakše.

— Da nas ima više, čovjek bi pomislio na neki afrički karavan — u šali će Branko, tek što su prevalili oko 300 metara puta.

— A, Branko, mani se ti te tvoje romantike — reče mu Marko, okrenuvši se prema njemu. — Ovako će nas one „beštije” — „štuke” teže primjetiti.

Razgovarajući, počеше se penjati iz kotline po obroncima Kozjaka. To je bio najnezgodniji dio puta. Teren čist, bez drveća i grmlja. Sunce je nemilosrdno pržilo, te su se sva trojica pošteno preznojavala, a čak su se i mazge kupale u bijeloj sapunici, koja se hvatala na njihovoj dlaci, kao snježne pahuljice na zimzelenom lišću. Hitali su da što prije skrate put preko čistine.

Pomagali su i mazgama, gurajući ih i upirući rukama u zadnje djelove samara.

I upravo tada, kao grom iz vedra neba, nad samim vrhom planine pojaviše se njemački avioni, koji odmah počеше sijati bombe nad partizanskim položajima, i mitraljirati ciljeve na zemlji.

— Drugovi pioniri, mazge držite čvrsto za ulare — reče Marko. — One se plaše divlje buke avionskih motora, sjeme im se uništilo! . . . Možda nas neće primjetiti.

— Da nam je samo stići do usamljene masline iza onog kamena, pa neka onda avioni lete koliko hoće — dobaci plavokosi Lovro, gledajući čežnjivo u maslinovo stablo, od koga ih je dijelilo oko 200 metara.

Tek što je pomenuo maslinu, jedan avion se ustremi na njih. Nekoliko puta je pikirao proletjevši iznad njihovih glava, pa ih zasu ubitačnom vatrom vrelog olova, ali ih srećom ne pogodi ni jedno zrno.

Uz velike napore i stalnu opasnost po život, oni neka-ko stigoše do usamljene masline, gdje su se nalazili van domašaja neprijateljskog pilota. Mazge su podrhtavale od uznemirenosti, a njih trojica su se samo međusobno posmatrali. Svaki je tog trenutka u svom srcu izražavao duboku zahvalnost maslini, koja ih je spasila možda sigurne smrti. Čutanje iznenada prekide Branko.

— Lovro, pogledaj molim te, da ti kašika slučajno nije ispala dok smo prelazili čistinu.

— Ma šta je tebi, Branko, šta ti to sada pada na pamet? O, ljudi, ljudi! Umjesto da misli o svojoj dinjastoj glavi, a on . . .

Da bi prekinuo razgovor između njih, Lovro pokaže kašiku koju je već ranije izvadio iz džepa.

— Evo je, Branko, ne brini ništa. Imam ja osjećaj odgovornosti za našu zajedničku imovinu, tako mi magarećih ušiju — reče u šali. Zatim ispriča Marku čitav slučaj oko njihove zajedničke kašike.

Marko se poslije Lovrinog pričanja tako glasno smijao da se jedva s mukom mogao smiriti. Onda reče:

— Ej, Branko, Branko. Ti brate, pošao u partizane, a ni kašiku nisi sa sobom ponio. Ta valjda nisi mislio da mi imamo leteće tvornice u kojima proizvodimo kašike. Pa dobro, čim se večeras vratimo, poklonit ću ti moju kašiku.

Znaš, jednu uvijek imam u rezervi. Potrebna mi je u kuhinji.

— To će onda značiti ponovno vraćanje na privatnu svojinu! — upade šaljivom doskočicom Lovro.

Dok su se oni ovako šalili i zadirkiivali pod krošnjom usamljene masline, ni sami nisu primjetili kada su ih avioni napustili, odmaglivši u nepoznatom pravcu.

Zatim podjoše u susret drugovima, koji su ih željno očekivali na položaju.

ŠARENE ČARAPE

Sunce je grijalo, titrajući u podnožju planine Šatora, gdje se smjestilo malo bosansko selo.

Miris mladoga lišća i raznobojnog cvijeća, širio se na sve strane.

U obližljem grmu veselo je zviždukao kòs, a sa visoke grane staroga hrasta javljala se češljugarka svojim cvrkutom.

Sve se radovalo proljeću i mjesecu maju koji je već bio na domaku ruke.

Vrijeme je odmicalo i vuklo naprijed, držeći za ruke nevolje, želje i radosti ljudi — partizanskih boraca.

Bližio se ručak. Porcije od aluminijuma su se na žarkom suncu sjajile. Čula se njihova zvonjava, odjekujući selom uobičajenom melodičnošću.

— Šta će biti za ručak? — pitalo se kao i obično.

Za vrijeme ručka, medju borce druge čete dodje komandant bataljona, zvani Brko.

— Prijatno, drugovi! — javio se borcima.

Zatim je sjeo, izvadio tabakeru i zapalio cigaretu.

Dok je bubuljičavi bombaš Grgo izvodio šalu na račun zagorjele pure, Brko je, smješeći se, skrenuo pogled na zemlju. Posmatrao je vrijedne mrave, kako nesebično rade, i zajednički se bore za svoj opstanak. Zadivljen, nije ni primijetio kad mu se cigareta prestala dimiti.

Ručak se već polako bližio kraju.

Tek što se odlučio da napusti borce ove čete, ugledao je dječaka kako trči i preskače kameniti zid, na kraju njive. Trčao je baš njemu u susret.

— Zašto tako trči? — pitao je. — Malen je, pravo dijete, ali dobro gazi.

Popeo se na kamen da ga bolje vidi.

Dječak je dalje trčao. Crpio je posljednju zalihu svoje dječeačke snage. Očito je htio da dobije u vremenu. Nije žalio truda da bi i on učinio nešto za partizane. Zadihan, nije mogao odmah doći do riječi. Malo je zastao kao da je htio reći: „Pustite me, drugovi partizani, da se malo odmorim i . . .” pa tek:

— Zdravo, drugovi partizani! — teškom mukom je uspio izgovoriti.

Bio je uznemiren. Pogledom je zurio u svakog borca. Svoju uznemirenost nije ni pokušavao kriti. Pomalo je drhtao. Niz kovrdžave smeđe vlasti, tekle su krupne kapi znoja.

— Sjedi dječeače! — reče mu komandant. — Šta ti se desilo? — upitao je milujući ga po kosi.

— Drugovi partizani! — otpočeo je dječak. — U našem selu Grkovicima nalaze se četnici. Ima ih nekoliko . . .

— Četnici? — prekine ga na čas komandant.

— Da, četnici! — odlučno potvrdi dječak.

— Ti si ih baš vidio? — opet će komandant.

— Jesam, jesam! — još odlučnije odgovori smeđokosi dječak. — Svi su kao neka strašna čudovišta. Brade su im duge, te izgledaju kao prašnjavi jarci. U jednog je nos klipast i crven kao velika paprika. Uši im se ne vide od kose kao da su ovnovi. Znao, ulaze u kuće i uzimaju hranu. Vidio sam kako iznose iz nekih kuća odjeću i obuću.

— Pljačkaju! — ozbiljno će komandant.

— Jeste, drugovi! — nastavi dječak. — Zato sam i došao da vam javim.

Komandant nije dugo razmišljao. Znao je da su to četnici sa Dinare koji dolaze ovamo da pljačkaju narod.

— Drugovi, — obratio se okupljenim borcima — ove četnike moramo pohvatati, ili uništiti!

Za svega nekoliko minuta sve je već bilo spremno. Osmorica drugova je saslušala i posljednje riječi svoga komandanta pred polazak na zadatak. Zatim se ubrzo izgubiše iza ograda susjednih njiva.

Išli su oprezno nastojeći da se neprimijećeni što bliže privuku selu Grkovicima.

Potok. Dolina oko njega.

Grmlje.

Kamenje.

Ograde.

— Lezite! — komandovao je vodnik Ante.

Borci polegoše. Pogledaše jedan drugog. A vodnik zadovoljno nastavi:

— Nisu nas primijetili.

Zatim pokaže borcima petoricu četnika, koji se pojavše duž ceste. Išli su bezbrižno sjeverozapadno od sela.

— Druže vodniče, — reći će borac Šime — najbolje će biti da se podjelimo u dvije grupe. Jedna četvorka da nastavi put ka cesti, a druga da što prije predje preko ceste i zaobidje one bradonje.

— Tako će biti najbolje — složi se vodnik.

Nije prošlo dugo, a četnici su već bili sa svih strana na oku osmorice partizanskih boraca.

Bum, bum, bum, bum, ta, ta, ta, ta...

Otpor četnika je potrajao kratko. Dvojica su pala. Ostaloj trojici je pošlo za rukom da se izvuku iz ove klopke i nestanu u pravcu Dinare.

Uz cestu, pored male crkvice, sastale su se obe grupe boraca. Posjedaše. Zapjevaše na račun izvršene akcije. Odjeci pjesme dopirali su do bataljona odbijajući se od sivog kamenja surove Dinare.

Pjesmu je čuo i komandant Brko, pored koga se nalazio hrabri dječak. Zadovoljno je gledao u namrgodjeno lice Dinare očekujući povratak boraca, iz čijih grla se još neko vrijeme čulo: „Puško moja, ti i tvoji meci...”

Vrijeme je da se vrate.

U koloni jedan po jedan.

— Čarape, druže vodniče! — uskliknuo je borac Mladen, tek što su prevarili stotinjak koraka.

— Zaista — potvrdno će vodnik. — Izgubio ih je neko od trojice bradonja.

Čarape su mamile skladom i šarenilom boja poglede osmorice drugova. Svaki bi želio da njemu pripadnu.

— Drugovi! Svi čarape ne možemo dobiti. Zato predlažem da ih poklonimo drugu Brki!

— Tako je! Slažemo se, Šime! — jednoglasno prihvaćtiše ostali.

Nastaviše put. Mala kolona ostavljala je za sobom kamenitu Dinaru. Blagi povjetarac njihao je grane i pozdravljao njihov povratak.

Poslije nepunog sata, osmorica drugova je ponosno prilazila njivi na kojoj se nalazio bataljon.

— Druže komandante, zadatak je izvršen! — raportirao je vodnik Ante.

— Bravo, drugovi! To sam i očekivao — odgovori komandant. Zatim snažno stisne ruku svakom borcu.

Pomalo stidljivo komandantu se obratio i Šime:

— Druže Brko! Ove šarene čarape, naš ratni plijen, poklanjamo ti kao prvomajski dar!

Dugotrajan pljesak se orio na sve strane. Pošto se utišao, komandant reče:

— Drugovi, za ovu akciju moramo prije svega zahvaliti ovom hrabrom dječaku. S toga predlažem da njega darujemo šarenim čarapama!

Opet buran pljesak.

Iako je prvi put medju partizanima ovoga bataljona, dječak se nije dao zbuniti. Primajući iz ruku komandanta poklon, zagrli ga, i piskutavim glasom, kao iz topa, odvali:

— Drugovi partizani! Ovo su čarape moga tate! Prepoznao sam ih po ovim žutim šarama. Mama ih je isplela da bi ih do zime poslala tati. Zna, moj tata se bori u jednoj ličkoj brigadi — završi dječak.

Potom se oprostio od komandanta i uputio natrag u pravcu svoga sela. Za sobom je ostavio partizane, čiji su ga pogledi pratili, dok se nije izgubio medju krošnjama zelenih lješnjaka.

PISMO PARTIZANIMA

U drugu četv
Hrabrih partizana,
Stiglo je pismo
Jednoga dana.
Na jednoj strani
Adresa stajaše.
Na drugoj ime
Ko pismo pisaše.
„Drugoj četv
Za druga komandira!
Šalje Jovica
Vodja pionira”.
Komandir Marko
Kad pismo primi,
Odmah otvori —
Šta piše da vidi.
Čitavo pismo
Borcima čitao,
Sve što je Jovica
Molio i pitao.
„Dragi partizani!
Pišem vam pismo
Iz našeg sela,
Neka ga čita
Druga četa cijela . . .

Odlučih k vama
Uskoro doći.
Čekajte me —
Neće dugo proći.
Dužnosti svake
Rado se primam.
Pušku il' bombu
Odmah uzimam.
Drugarski pozdrav
Od Jovice pionira,
Borcima čete
Marka komandira!"

DVIJE NOVOGODIŠNJE JELKE

Rasle dvije jelke, sestre rodjene. Tankovite i visoke. Negdje, daleko od našega grada, možda i mnogo daleko. Pa gdje bi to moglo biti? Valjda na planini, pod kojom žubori izvor pjenušave rijeke? Ili na brijegu, po kojem u proljeće cvjetaju visibabe? Možda i na livadi, sa koje uzliće raspjevana ševa, jer želi pozdraviti dugu... Ili tamo, gdje mi ne znamo — rasle dvije jelke, tankovite i visoke.

Prolazile godine, zime i ljeta, a one zajednički rasle. Kao sestre rodjene, dijelile su dobro i zlo. Ako bi jednoj bilo previše sunca, druga bi povila svoje tanke grane zaklanjajući je. Ili bi jednoj bilo dodeljeno više snježnog dara, da bi druga odmah pozvala u pomoć vjetrić, a ovaj bi šaputajući neku čudnovatu priču, pokrenuo grančice i grane.

Jednu vrapci nazvaše Zelenka, a drugu sjenice Plavenka. Ali, zašto ih baš tako nazvaše? Kao da nema i drugih imena?

Oh, kako sporo teče ova naša priča! Moramo se požuriti, jer nas može iznenaditi novogodišnja noć...

Rasle dvije jelke, tankovite i visoke. Sad već znamo: Zelenka i Plavenka.

Posljednjeg dana u godini duvao jak vjetar. Sve pjesme što pjevahu osnovci u školama, i mališani u zabavištima, raznosio je na sve strane, kao i poklike djece, koja su veselo igrala u dvorištima.

Srećom, tih dana snijega nije bilo. Nije, dakle, pritiskivao svojim dosadnim poljupcima grančice i grane, lišće i listiće — Zelenke i Plavenke. Zato su one i mogle sve dobro čuti, pa i odjek pjesme gradskih mališana.

— Plavenka, čuješ li? — javi se Zelenka vrhom pete grane.

— Čujem, sestro, jer ne spavam, — radosno prihvati Zelenka.

— Slušaj, ja sam o kalendaru malo čula, ali znam da se godina bliži kraju, — opet će Zelenka. — Ptice pjevačice odavno nisu cvrkutale na našim granama!

— Jer odletješe nekuda na ramenima ljeta! — prihvatila Plavenka, čije su grančice nemirno podrhtavale na vjetru.

Tada obe jedno vrijeme začutaše.

Igličasti listići hvataše zimske radosti, koje plesahu visoko iznad vrhova grana. Prve snježne pčelice, lepršavo su pristizale k zemlji, javljajući svima, da će druge uskoro doći...

A jelke?

One su i dalje slušale nerazumljive pjesme gradskih mališana. Ponijete radošću, povinuse svoje vrhove jedna prema drugoj, poljubiše se i rekoše: „Divno je”!

— Šta? — upita ih vjetar.

Vjetar je ovo mogao pitati, jer je on jedini na ovome svijetu razumio govor, kojim su zborile jelke i borovi. Uuuuuuuuuuu, strahovito je zavijao, pa kao da nije bio zadovoljan, još jednom je doviknuo jelkama:

— Šta to?

— Pjesma, pjesma! — odgovoriše jelke koje se opet poljubiše vrhovima grana. Premda pomalo stidljive, one sada glasno doviknuše vjetru:— Ko nam šalje te vesele pjesme, čika vjetre?

— Gradski mališani! — zavijori vjetar. Zatim ostavi jelke, kako bi im pomogao, te se naglo okrenuo u pravcu grada.

Dok je vjetar duvao sve jače prema gradu, odakle je dopirala vesela pjesma mališana, Zelenka i Plavenka razmišljaše o onome što su čule. One su prvi put čule za dječicu, pa i grad kojega nikada nisu vidjele. Da nisu bile čvrsto vezane za zemlju, vjerovatno bi ih želja odmah ponijela u grad, u kojem su mališani željno očekivali završetak ove godine. Ali, pošto nisu mogle ni maknuti, one uzdahnuše petim granama i rekoše: „U gradu mora biti divno”!

Vjetar je ubrzo stigao u blizinu grada. Žurio je što je brže mogao. Nekima je skidao kape s glava i odnosio preostalo opalo lišće, koje je do tada mirno počivalo na prohladnoj zemlji. I tako stiže do periferije grada.

Ispred kuće ugledavši u kolima starca, koji se spremao na put, čuo je dovik dvoje mališana: „Sretan put, dje-dice! Donesi nam dvije jelke”!

To je bio jedan dobar djed, kao što su i ostali djedovi dobar svojim unucima. On je i ove godine htio razveseliti svoje male unučice novogodišnjim darom — zimzelenim jelkama.

Sada se vjetar nije dugo razmišljao. Čuo je da ovaj dobar djed polazi u šumu, tamo, gdje rastu borovi i jelke, možda tamo, gdje su rasle Zelenka i Plavenka. S toga ostavi grad. Duvajući, za tren sustigne kola, u kojima je sjedio starac. Malo je nedostajalo, pa da mu ne odnese šubaru s glave. Da, kad djed ne bi znao šta treba raditi.

Tako njih dvojica zajednički nastaviše put: djed naprijed, a vjetar za njim. I tako je to bilo sve dok ne stigoše do mjesta, gdje su rasle Zelenka i Plavenka.

Vjetar nije zaboravio, da je obećao pomoći jelkama, u njihovoj želji da vide grad i vesele mališane. S toga prestigne starca. Svom žestinom je duvao, onemogućavajući svaki brži pokret kola. Znao je, da će starac na taj način stati, zaustaviti konje i onako ljut posjeći prve jelke, koje se pojave pred njim. Tako je i bilo.

U trenutku dok su prozegli konji zatvarali oči pred silinom vjetra, starac ugleda dvije tankovite jelke. Odmah zaustavi konje i pomisli u sebi: „Ove ću dvije posjeći, više su i ljepše nego prošlogodišnje”.

Jelke obuzete radošću, nisu ni osjećale teškoće starčevih udaraca, već poručiše vjetru: „Idemo u grad! Tamo će biti divno”!

Odmah zatim vjetar nastavi put pozdravljajući starca i zelene jelke. Ubrzo se izgubio daleko, možda sasvim daleko od našega grada, negdje na vrhovima visokih planina.

Tek što se posljednja noć u ovoj godini počela spuštati nad grad, dvije jelke se nadjoše u toploj sobi, gdje su radosno poskakivali unučići ovoga djede. Veselju mališana, ove večeri nije bilo kraja. Njima se sada nečujno pridružiše i dvije novogodišnje jelke.

— Mama, donesi nam igračke, bombone, srmu, balončice i jabuke da okitimo jelke! — povikaše djeca.

A . . . u ponoć, dok su svi u ovoj kući i u svim kućama grada čestitali jedni drugima početak novogodišnjeg dana, u toploj sobi, prepunoj sreće i radosti, dvije novogodišnje jelke rekoše: „Srećna nova godina!”

Zatim zaspase.

ČETIRI PUTNIKA

Osvanulo jednom prvo januarsko jutro. Ovo jutro bilo je uglavnom nalik na ranija — hladno i mrzovito. Ogrnuto u snježno bjelilo, pružalo je veličanstvenu sliku. Ono je ličilo na veliki ljiljan-cvijet. Činilo ti se da je taj cvijet toliko rascvjetao, kao da mu nikada nećeš vidjeti kraja. Činilo ti se, da stalno raste, kao da hoće sve — i baš sve, presvući u bijelo-svjetlucavo rublje.

Jutro je bilo tiho i mirno. Ipak bi se desilo da se taj mir s vremena na vrijeme „kvari“.

Mraz je stezao sve što bi dohvatio. Čulo se pucanje ledenog obruča, koji se obavijao oko svega što je živjelo na zemlji, po kojoj hodamo.

Bijele pčelice nisu se mogle vidjeti kako lete. One, koje su ranije već pale na zemlju, odlučiše da tu ostanu i sačekaju blago i toplo vrijeme. A one, koje su se zatekle u velikim visinama, nisu imale dovoljno snage da se upute na daleki put. Strahovale su da neće izdržati na putu za zemlju . . .

Tako je, eto, ovo jutro bilo, i ostalo toga dana.

Sat na gradskom tornju otkucavao je tačno osam časova. Njegovi otkucaji prenosili su se ovoga jutra na sve strane. Odnosili su sa sobom novogodišnje čestitke svim ljudima, želeći im dobru sreću i dobar početak . . .

I baš toga jutra, četiri putnika odlučiše da zajednički krenu na daleki put. Dogovoriše se da otputuju u sretnu zemlju — zemlju, koju nazvaše: Godina.

Sastaše se na ravnici iza grada. Iako je pred njima stajao dug i naporan put, vidjelo se da su veseli, raspoloženi. Znali su da će put trajati tačno 365 dana. Pošto se svima taj broj svidjaše, sigurno je da su zbog toga i bili onako veseli.

Dok su se oni spremali za polazak, na krovovima gradskih kuća, mokri i promrznuti, cvrkutaše vrapci.

— Ko su ovi putnici? — upitaše mužjaci.

— Kuda putuju ovoga dana? — prihvatiše ženke.

Ne mogavši da odgovore jedni drugima, pogledaše se. Klimnuše glavama i pokrenuše krilima.

Krovovi su samo gledali za njima. Izgledalo je da im nije svejedno što su otišli. No, vjerovatno, da su se drugi vrapci duže zadržavali na ovim krovovima. A možda i nisu? — ko bi to tačno znao.

Ne muči se time, drago dijete, već prvog vrapca kad ugledaš, zaustavi i pitaj. Ako nije zaboravio, sigurno će ti tačno reći.

Nego, vratimo se mi na putnike iz naše priče. Vrapci i tako odletješe.

Četiri putnika, čuvši živo cvrkutanje vrabaca, podigoše glave.

— Vrapci, — rekoše.

Tek što ovo izgovoriše, putnici koraknuše koracima. Korak po korak otpošeče svoje dugo putovanje. Da si ih i ti, drago dijete, vidio, sigurno bi pomislio da su putnici. I vjeruj mi, ne bi se prevario.

Putnici... Pravi, pravcati putnici... To su bili baš oni.

Vjerujem, drago dijete, da te najviše interesuje kako su se zvali. To jest, da li su imali neka imena. Jesu. I to vrlo interesantna. A kako glase, molim te, pažljivo čitaj.

Najstarijeg nazvaše djed Zimović.

Nešto mlađeg, ali ne mnogo, Jesenović.

Trećeg po redu — strika Ljetović,

A najmladjeg i najljepšeg, od milja nazvaše Proljeće-
vić.

Svaki od četvorice putnika imao je i posebno sašiveno odjelo. I po svemu ostalom, uopće nisu naličili jedan na drugog. No, to nije važno. Mnogo je važnije da su bili dobri prijatelji i drugovi...

Putnik Zimović, rekosmo, bješe najstariji po godina-
ma. Pošto je tako, onda čak i nije teško zamisliti kako je bio odjeven polazeći na daleki put. Sav je bio ogrnut u debelu snježnu bundu. Na glavi mu je čvrsto stajala mrz — kapa. Pod kapom se vidjela opuštena sijeda kosa, posuta hladnim injem.

Jesenović, kao nešto mlađji, pokazivao je to i svojim odjevanjem. Umjesto snijeg-bunde, on je preko pantalona i kaputa obukao mantil. Koliko se sjećam, mantil je zvao: kapljica-mantil. Njega uvijek nije nosio. Odjelo mu je bilo potpuno pokriveno crveno-žutim lišćem. Lišće je polako opadalo, pokrivajući zemljino tlo, koje se sve više hladilo usljed čestih kiša.

Strika Ljetović je prosto bio smještan po svom načinu odjevanja. Umjesto dugih, nosio je kratke pantalone. A umjesto kaputa, oblačio je samo košulju. Ako bi mu čovjek pristupio sasvim blizu, uvjerio bi se da mu se po košulji nalijepilo žuto klasje, a po pantalonama cvijet pokošenog sjena. Cipele nije nikada kupovao, — išao je bos. Premda je bio zdrav, osjećao je neprekidnu temperaturu. Tek kada bi ga povremeno počeo dodirivati kapljica-mantil, strika Jesenovića, vrućica bi ga počela napuštati.

Što se tiče putnika Proljećeveća, nadam se, da će ti se, drago dijete, najviše dopasti. Odjelo mu je bilo sašiveno od sitnih listića cvjetne ljubičice. Dugmeta mu bila od zumbul cvijeta. Opančići od zelene trave, a po njima visibaba cvjeće. U kosi mu majske lale, kao noćne zvijezde sjale.

Veseo i blag, Proljećeveć je nastavljao put ka zemlji — Godini. Sretan što nije sam, išao je dalje i dalje . . .

Trojica njegovih saputnika sljediše ga u stopu. Niko nije ni pomišljao na daleki put. Pred njima je bio samo jedan jedini cilj — vidjeti zemlju Godinu.

Prolazili su dani i dani, noći i noći . . . Nekada bješe toplije, nekada hladnije, nekada tamnije, nekada vidnije.

Četvorica putnika, korak po korak, nastavljaše svoje putovanje. Putovati punih 365 dana, moralo se izdržati. Još jedan dan. Još jedna noć. Samo dalje, samo putuju . . .

— Samo naprijed! — smješeći se, viknuo bi ponekad djed Zimović.

— 365-og dana, Godina mora biti osvojena! — dodao bi najmlađji Proljećeveć.

Putujući, putnici su prolazili kroz razne predjele i krajeve ove naše planete. Nekada su pješačili poljem, nekada tvrdim cestama, nekada kamenitim planinama, nekada jezerima i morima.

U nekim krajevima su susretali rosu, u drugim maglu... Negdje im je u susret dolazila suša, a negdje, opet, snijeg...

Obično bi se sa rosom srdačno pozdravljao putnik Proljećević. Jeste, jeste. Toga se vrlo dobro sjećam. Ljetović bi sušu još srdačnije pozdravljao grleći je i ljubeći. Striko Jesenović, smješeći se, naklonio bi se u magli pri susretu. A djed Zimović, prosto je bio zanesen srećom, pri susretu sa lepršavim snijegom.

Po svemu sudeći, putovanje im nije bilo dosadno. Štaviše ono je bilo i interesantno. Putujući, gdje sve nisu na vraćali! Koga sve nisu pozdravljali!

Pozdravljali su po ulicama veselu djecu; po livadama i vinogradima seljake; u tvornicama radnike; u školama učitelje i djake. Pozdravljali su cvijeće; pozdravljali šarene leptiriće; vrijedne pčele i ptičice na grani. Pozdravljaše mora, jezera i rijeke... Pozdravljaše nas, a mi, drago dijete, pozdravljasmo njih.

Prolaziše dani. Prolaziše noći. Prošlo je već i dosta mjeseci. Njihovo putovanje bliži se kraju. I ako ih je umor već polako počeo savladavati, putovali su kao da se ništa ne događa. Samo naprijed!... Korak po korak...

Put se i dalje nastavljao. Danju ih je često pratilo sunce, smješeći im se. Noću bi im se pokazivao blijedi mjesec, namigujući im. Ako bi usporili hod, obično bi dunuo blagi povjetarac. Nosio ih je, štedeći im noge i snagu.

Korak po korak. Oni putuju i putuju.

I tako, jednog dana, ugledaše zidove zemlje Godine. Ovo se, mislim, dogodilo 364-og dana. Pred njima je stajao, svega jedan jedini dan. Još samo malo, još...

Konačno, evo ih pod same zidove ove zemlje. Da bi se ušlo u zemlju Godinu, moralo se proći kroz dvanaest velikih kapija. Pred svakom kapijom stajao je jedan stražar.

— Je li slobodan prolaz? — zapitaše prvog.

Stražar im nije odgovorio „jeste”, već samo klimnuo glavom. Ovo je učinio radi toga, što stražarima ove sretne zemlje, nije bilo dozvoljeno da govore dok su na dužnosti. Putnici, ipak, shvatiše da je prolaz slobodan.

Prodjoše tako kroz svih dvanaest kapija. Pozdraviše, kao po nekoj obavezi, svakog stražara. Prošavši kroz otvore

dvanaest kapija, ugledaše carstvo zemlje Godine. Pred njima je stajao najveći spomenik ove zemlje, koga u njoj nazivahu: „Kalendar”. Na spomeniku su odmah primijetili broj 365. Bili su srećni. Njihovom veselju se nije mogao staviti prigovor.

Godina je osvojena . . . Putovanje je sretno završeno.

Ovaj dan se bližio kraju. Nastupao je njegov potpuni završetak, a sa njim i kraj godine. U vedroj i hladnoj noći otkucavalo je 12 sati . . . tin, tin, tin, din, din, cin, cin . . .

Zaneseni uspjehom i zadojeni srećom, dobri putnici odoše na počinak.

SNIJEG U ŠUMI

U davna vremena, na sjeveru naše domovine, prostirala se gusta šuma. Toliko je bila obrasla svakojakim drvećem, da se teško moglo hodati kroz nju. Od ljudi, jedino su lovci navraćali tamo. Stariji i vještiji, lovili su po šumi zimi dok je bila pokrivena snijegom. Mladji su navraćali, uglavnom, u ostala doba godine.

Jedne noći, šumu je iznenada pokrio debeo snijeg. Lovci su pričali da je na pojedinim mjestima napadao i do jednog metra. Tako je cijela šuma bila pokrivena bijelim pokrivačem.

Za stanovnike ove šume snijeg nije bio omiljen gost. Svako je od njih mrzio snijeg na svoj način. A naročito onda, ako bi snijeg sa sobom doveo i veliku studen.

Tako se baš dogodilo ovoga puta. Ljuta hladnoća, nevidljivo je šetala šumom. Štipala je sve što je živilo u njoj.

— Ajoj! Šta je ovo! — javi se veliki kamen.

— Grane će nam popucati! — prihvatiše stabla. — Mnogo je hladno!

— Ja ću se sav smrznuti! Kako ću onda napajati bistrom vodicom ljude i životinje? — tužno progovori potočić. Htio je još nešto da kaže, ali već nije imao snage. Rastužio se i plakao, pošto ga je mraz počeo sa svih strana gušiti.

U obližnjem grmu drhtao je zečić. Čuo je kako potočić plače. On skupi malo hrabrosti, pa otrči do potočića da ga utješi.

— Potočiću, vodenčiću! Zašto plačeš i suzice roniš?

— Zbog tebe, zečiću. Vodice ti neću moći dati — odgovori potočić.

Zečić je slušao potočić i gledao kako mu se lice steže i leđi. Bilo mu je teško. Tada zaplače i on. Uši su mu zeble, pa se počeo pribojavati da će ostati bez njih... Njegove suzice, vjetar je odnio i posadio na granu stare smrke. I srećom, smreka ih je rado primila. Odmah je shvatila šta se događa. S toga mu poruči po vjetru:

— Zečiću, kratkorepicu! Snijeg je pokrio šumu i studen bije! Čuvaj se! Nemoj tamo zepsti! Dotrči do mene i utopli se pod mojim granama.

Zečić se nije dugo razmišljao, već je odmah otrčao do stare smreke. Pod njom je našao i malo hrane.

U gustoj krošnji smreke, na tankoj grančici, šćućurio se vrabac. Nikako se nije mogao utopiti. Pošto primijeti zeku, zapita ga:

— Striče zeko! Hoću li izdržati na svojim krilima? Odletio bih!

— Ja ti ne bih savjetovao, vrapče. Bolje ostani tu i sačekaj, dok snježna vijavica ne prestane. Sve su grane na vrhovima stabala, inače, pune snijega iinja. Noge će ti promrznuti! — odgovori mu zečić.

Snijeg je još dugo pokrивao šumu. Studen se takodje zadržala. Niko mira nije imao. Visoki borovi su pričali da je mnogo ptica i drugih životinja nastradalo za vrijeme snijega u ovoj šumi.

KUDA ŽURI VAL

- Kuda žuri val — primijetiš ribice.
- Da mu nije što? — napomenuše školjke.
- Da li će se umoriti? — uzdahnuše stijene.

Kuda žuri val rekoše i drugi. I svi koji rekoše nisu ni pokušali odgovoriti jedni drugima. Niko nikoga nije mogao čuti. Od silne buke, trke, mlataranja na sve strane, svima je zastajao dah.

Kuda žuri val?

More je dugo, dugo ćutalo. Dalo bi se zaključiti da se odmara, ili priča dubinama o starim, lijepim vremenima. Suncu je bilo dopušteno da se poigra i naigra po njemu; zracima je hvatalo prvo jedno kolo, potom drugo, treće . . . Napokon, igralo se u tisuću kola. Brodići i jedrilice pisahu, i napisahu milione pozdrava krivudajući tamo-amoo.

I tako je, eto, svima bilo lijepo i veselo.

Nikada bolje.

— Nikada bolje! — poručilo je sunce, sada već odmarajući dlanove na vrhovima dalekih planina.

— Kao nikada! Kao nikada! — čula se pjesma mornara.

Poruka dubina se nije razumijela, jer je more, namrštivši se, ljutito doviknulo:

— Dosta je bilo! Dosta je bilo!

Tek što ovo reče, more zadrhta lijevo i desno. Podrhtavalo je svuda, treslo se u groznici. Možda i ne bi da nije visoko nad njim zatvorio nebo zloćudni, crnobradasti oblak. Mrmljajući, tapkajući, zijevajući i prolijevajući, obješenjak jedan, sleti nad morem kao lud, okrene se k jugu i promrmlja:

— Stigoh i ja, vjetre!

Ciu, fiu, piu, viu, hiu, ziu, šiu! . . . Dok si okom trepnuo, čulo se na sve četiri strane. A čulo se i ovo:

— Ne brini, crni bradonja! Evo mojih raširenih krila!
Nasloni se! Fiu — u — u — šiu — u — u!

Od mirne plave ravnice, od toga časa nije ostalo ni traga. Vjetar je snažno pluzio po njoj, ostavljajući jednu za drugom, stotine i tisuće pjenušavih brazda. Strašan je to bio orač. Činilo se da tjera milion upregnutih, vilovitih konja. Kao pomahnitao, žurio je da započeti posao dovrši što prije. A viloviti konji vuku, vuku. Stenju. Pušu. Udaraju kopitama zabadajući ih u ranjeno tijelo mora. Ubrzo se oznojiše, kupajući se u mnoštvu sitnih, bijelih cvjetova. Vjetar uporno fijuče, zviždi, zavija, povija, vitla, kovitla. Niko živ mu se nije mogao isprijediti na put. Bio je nepobjediv. Vrtoglavo je jurio od juga ka sjeveru, javljajući svima od istoka do zapada:

Eno žuri val
Divna, duga brazda bijela,
Vijugava glista plava,
Sva u srebru, puna sjaja!

More se pjenilo i dimilo. Izgledalo je kao da se nikada više neće mirno odmarati; kao da se guši u vlastitim suzama; kao da se nebo otopilo i prosulo nad njim — kao da hoće nestati.

Jedan val se baš teturao kao pijan. Valjao se kao gundelj, poskakujući gore-dole. „Sad ga vidiš, sad ga ne vidiš”, pravo čudo pjenušavo. Ljut, raširio se koliko je dug. Sve što se našlo pod njim, stenjalo je i škripalo. Nije mario nizašto i ni za koga.

— Baš me briga kud ću stići! Tamo-amo svejedno je! — praskao je žureći u nepoznatom pravcu.

Valjajući se, nije ni slutio da će njegovoj sili doći kraj. A natrag se nije moglo. Jednom je to pokušao, pa se grdno prevario. Malo je nedostajalo da mu se na ledja ne nasloni drugi bratac, a ovaj je bio pijan kao i on, čak, i više. Srećom po njega, povaljao se još snažnije, brže. Gurao je pred sobom sve. Urlao je glasno. Udarao drmušavo. Lomio se iz sve snage.

— Lakše, lakše! — poručuje mu bratac.

— Dapače! — odvrati mu on.

Prostranstva mu se učiniše tijesna. Vid ga je sve više napuštao. Činilo se da će se uskoro prelomiti, jer se nemilice trošio. Drhtao je kao prut. Bijesan je bio. I baš tada lelujavo pomisli na uvale i plićake.

— Evo vala! Evo vala! — prošaputaše stanovnici uvala.

— Neka ga, neka dodje! — obradovaše se kamenčići.

Val se uplašio, rastužio i očajnički zavaljao. I prasnuo:

— Ne, neću!

Zatim je nestao u pjenušavoj eksploziji, koja se čula kao priča na obalama mora.

KIŠA

Jutros je pod prozorom plakala
kao prut u vrtu drhtala
bosa na krovu igrala
sama pod drvetom tapkala
i tužna se meni žalila:
da je teret moru ostavila;
da je rijeci obale sklopila;
da je potoku lice ranila;
da je livadi kose povila;
da je zečiću nos umila;
da je vrapca pod kamen skrila;
da je mravu kuću potopila;
da je jablanu krila savila;
da je suncu kapu skrojila
i Nebojši igru ulovila.

SADRŽAJ

POTOK	5
KAJSIJA	9
JESENJE LIŠĆE	12
JOVICA JE PRIZNAO GREŠKU	17
MAČAK RIBOLOVAC	20
DJEVOJČICA I OBLACI	25
PROLJETNA IGRA	29
KURIR BUVA	30
KASIKA	33
ŠARENE ČARAPE	39
PISMO PARTIZANIMA	43
DVIJE NOVOGODIŠNJE JELKE	45
ČETIRI PUTNIKA	49
SNIJEG U ŠUMI	54
KUDA ŽURI VAL	57
KIŠA	61

